

Handläggare
Carina Eskelin
Verksamhetschef kultur och bibliotek

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2019-08-26

Ärendebeteckning
KFN 2019/0173

Kultur- och fritidsnämnden

Remissvar - Förslag till en nationell biblioteksstrategi

Förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämnden beslutar att anta förvaltningens förslag till remissvar gällande Demokratins skattkammare – Förslag till nationell biblioteksstrategi.

Kultur- och fritidsnämnden föreslår kommunstyrelsen att anta kultur- och fritidsnämndens förslag som sitt.

Bakgrund

Regeringen gav 2015 Kungliga biblioteket (KB) i uppdrag att ta fram en nationell biblioteksstrategi. Uppdraget var att föreslå långsiktiga mål och strategier för hela det allmänna biblioteksväsendet, med utgångspunkt i bibliotekslagen. KB skulle också föreslå hur samverkan och samordning inom biblioteksväsendet kan öka samt ta fram stöd för bibliotekens planering, styrning och uppföljning. De hade också ett särskilt uppdrag att analysera utvecklingsbehoven för skolbiblioteken.

Förslaget (Demokratins skattkammare) lämnades till kulturministern i mars 2019 och nu har kulturdepartementet skickat ut förslaget på remiss. Remissyttrandet ska vara inskickade senast den 15 oktober 2019.

Utgångspunkten för förslaget är bibliotekslagen med sin portalparagraf om bibliotek för alla. Visionen för biblioteken är att de ska finnas till för alla med hänsyn till vars och ens behov och förutsättningar. Det yttersta målet med hela verksamheten är att stärka bildningen och därmed demokratin. Sex arbetsområden lyfts fram: biblioteken som samhällets öppna rum, deras betydelse för läsning, lärande och forskning, nya nationella digitala tjänster och en stärkt gemensam infrastruktur.

Förslag till yttrande

Förslaget till nationell biblioteksstrategi (Demokratins skattkammare) lyfter fram bibliotekens viktigaste uppdrag och prioriterade målgrupper. För att

kunna möta framtiden behövs struktur och stöd från nationell och regional nivå.

Demokrati - Digitaliseringen är en framtidsfråga och behöver organiseras för att bli effektiv, tillgänglig och bidra till en hållbar samhällsutveckling i stort. Digitaliseringen ger större möjligheter för prioriterade målgrupper att ta del av litteratur och information. Det är väsentligt att stärka nationella resurser som Internationella biblioteket och Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) då de har kompetens som inte kan finnas i alla kommuner/regioner. Det gäller t.ex. samverkan kring upphandling, inköp, katalogisering, gallring och utveckling av mångspråkig litteratur och specialmedier.

Samhällets öppna rum – Strategin betonar bibliotekens betydelse som fria oberoende rum för möten. Biblioteken är en av få öppna platser i dagens samhälle som är tillgängligt för alla och de måste bejakas, användas och stärkas.

Läsning – Strategin lyfter fram läsningens betydelse för alla medborgare, samt bibliotekens behov av att utveckla metoder för att främja läsning. En viktig satsning för att främja utvecklingen kring läsning vore ett läsfrämjandelyft för bibliotekarier och pedagoger.

Lärande – Strategin betonar vikten av att bibliotekarier och pedagoger i förskolan samarbetar för barnens språk- och läsutveckling.

Strategin betonar också behoven av att stärka skolbiblioteken och öka tillgången till utbildade skolbibliotekarier för att säkerställa och öka likvärdigheten mellan skolorna. Det kommer att krävas ett nationellt strategiskt arbete för att lösa rekryteringen av bibliotekarier inom skolan, då det redan idag är svårt att rekrytera. Skolbiblioteksverksamhet är obligatorisk enligt skollagen och detta måste få större genomslag i praktiken, det är väsentligt att kunskap om skolbiblioteksverksamhetens betydelse och möjligheter sprids i hela skolorganisationen.

Forskning – Unesco betonar betydelsen av öppen tillgång till vetenskapliga publikationer för att uppnå FN:s hållbarhetsmål. När forskningsresultat är öppet tillgängliga ökar möjligheten för alla grupper i samhället att använda forskningen för utveckling och verksamhet. Det är viktigt att avsätta resurser för att även tillgängliggöra specialsamlingar, som t.ex. Stifts- och gymnasiebiblioteket i Kalmar.

Nationella digitala bibliotekstjänster – Strategin föreslår satsningar på gemensamma nationella digitala bibliotekstjänster anpassade för olika målgrupper, vilket bidrar till likvärdig och kostnadseffektiv biblioteksservice. Nationell samordning och finansiering av e-boksupphandling föreslås, vilket är av stor vikt för att lyckas lösa problemen med ökade kostnader för e-böcker, då det i dagsläget endast finns ett fåtal leverantörer.

Gemensam infrastruktur – Strategin betonar vikten av samverkan mellan alla bibliotekstyper och nivåer. De nationella och regionala biblioteksverksamheterna har en viktig stödjande funktion.

Det är av stor betydelse att det regionala stödet är likvärdigt mellan olika regioner, har en stark ställning inom kultursamverkansmodellen och utgår från folkbibliotekens behov.

De sex strategiska reformer som i strategin föreslås för att stärka biblioteken, är väsentliga för en mer likvärdig biblioteksverksamhet i hela landet:

- Stärkta skolbibliotek
- Stärkta bibliotek för nationella minoriteter och urfolk
- Stärkt mångspråkig verksamhet
- Stärkta nationella digitala bibliotekstjänster
- Stärkt nationell biblioteksmyndighet
- Stärkt nationell struktur för kompetensutveckling inom biblioteksväsendet

Det är viktigt att de strategiska satsningarna ses långsiktigt och att höjningen av de statliga anslagen till biblioteksverksamhet blir permanent.

Kalmar kommun vill särskilt framhålla att:

För att kunna möta framtiden behövs struktur och stöd från nationell och regional nivå. Det är väsentligt att stärka nationella resurser då de har specialkompetens som inte kan finnas i alla kommuner/regioner.

Biblioteken är en av få öppna platser i dagens samhälle som är tillgänglig för alla och de måste bejakas, användas och stärkas. En viktig satsning för att främja utvecklingen vore ett läsfrämjandelyft för bibliotekarier och pedagoger. Skolbiblioteksverksamhet är obligatorisk enligt skollagen, detta måste få större genomslag i praktiken bl.a. genom att öka tillgången till utbildade skolbibliotekarier. Det kommer att krävas ett nationellt strategiskt arbete för att lösa rekryteringen av bibliotekarier inom skolan, då det redan idag är svårt att rekrytera. Det är viktigt att nationellt avsätta resurser för digitalisering, för gemensamma tjänster, för att tillgängliggöra specialsamlingar och för att samordna e-boksupphandlingar, vilket är av stor vikt för att lyckas lösa problemen med ökade kostnader.

Det regionala stödet måste vara likvärdigt mellan olika regioner, ha en stark ställning inom kultursamverkansmodellen och utgå från folkbibliotekens behov.

Det är av stor betydelse att de strategiska satsningarna ses långsiktigt och att höjningen av de statliga anslagen till biblioteksverksamhet blir permanent.

Henrik Nilsson
Förvaltningschef

Carina Eskelin
Verksamhetschef